

Savchuk Yullia, Maslova Yuliia. Normative and Legal Aspects of a Tourist Activity in Ukraine. *Pedagogy and Psychology of Sport*. 2020;6(1):11-17. eISSN 2450-6605. DOI <http://dx.doi.org/10.12775/PPS.2020.06.01.001>
<https://apcz.umk.pl/czasopisma/index.php/PPS/article/view/PPS.2020.06.01.001>
<https://zenodo.org/record/3580625>

The journal has had 5 points in Ministry of Science and Higher Education parametric evaluation. § 8. 2) and § 12. 1. 2) 22.02.2019.

© The Authors 2019;

This article is published with open access at License Open Journal Systems of Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz, Poland

Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Noncommercial License which permits any noncommercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author (s) and source are credited. This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non commercial license Share alike.

(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.

The authors declare that there is no conflict of interests regarding the publication of this paper.

Received: 25.11.2019. Revised: 25.11.2019. Accepted: 17.12.2019.

UDC 002:001.4

Савчук Юлія, Маслова Юлія

Національний університет «Острозька академія»

Нормативно-правові аспекти туристичної діяльності в Україні

Анотація: У статті висвітлено загальні засади нормативно-правового регулювання туристично операторської та туристично агентської діяльності. Досліджено основні відмінності між туристичним оператором та туристичним агентом згідно із Законом України «Про туризм».

Ключові слова: туристичний оператор, туристичний агент, туризм.

Yullia Savchuk, Yuliia Maslova

National University of Ostroh Academy, Ostroh, Ukraine

Normative and Legal Aspects of a Tourist Activity in Ukraine

Abstract: The article outlines the general principles of legal regulation of tourist and tourist agency activities. The main differences between the tourist operator and the travel agent in accordance with the Law of Ukraine «On Tourism» are investigated.

Key words: tourist operator, travel agent, tourism.

Україна є державною, що має надзвичайно потужний туристичний і рекреаційний потенціал. Сприятливі кліматичні умови, гори, ріки, моря, природні багатства, історичні пам'ятки роблять Україну привабливим туристичним напрямком.

Актуальність дослідження даної статті полягає у зростанні попиту на туристичному ринку України. Відповідно до цього за останній період часу посилилася актуальність дослідження наукової проблематики, що стосується аспектів організації туристично операторської та туристично агентської діяльності. Над теоретичними проблемами туристичної діяльності працювали такі вчені: Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І., Матвієнко А.Т., Сокол Т., Федорченко В.К., Мініч І.М., Кифяк В.Ф. та інші.

Метою статті є розкриття організаційно-правових аспектів туристично операторської та туристично агентської діяльності, згідно із законодавчою

базою України, а саме Законом України «Про туризм». Для досягнення мети необхідно поставити такі **завдання**: 1) здійснити аналіз нормативно-правових актів, що стосуються діяльності туристичних операторів та агентів; 2) визначити відмінності між поняттями «Туристичний оператор» та «туристичний агент»; 3) визначити організаційно-правові форми туризму.

З кожним роком зростає кількість суб'єктів туристичної діяльності (туристичних операторів, туристичних агентів і суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність), вхідний і вихідний туристичні потоки, доходи від туристичної індустрії тощо.

Разом з тим, досі вважається, що нереалізований туристичний потенціал України є значно більшим за його реалізовану частину. В таких умовах актуалізується питання щодо необхідності державної підтримки розвитку туристичної галуззі України.

Основним прямим методом державного регулювання розвитку будь-якої галузі економіки є правовий метод, яким передбачається прийняття органами законодавчої та виконавчої влади ряду нормативно-правових актів.

За час дії старої редакції Закону України «Про туризм» визначення таких термінів як «туристичний оператор» та «туристичний агент» розкривалося у Ліцензійних умовах провадження господарської діяльності з організації іноземного, внутрішнього, зарубіжного туризму, екскурсійної діяльності [1]. Туристичний оператор – суб'єкт туристичної діяльності, який здійснює заходи щодо формування та просування на ринку та реалізації свого туристичного продукту, а туристичний агент – це суб'єкт туристичної діяльності, що здійснює заходи по просуванню та реалізації безпосередньо туристам туристичного продукту, сформованого туристичним оператором, а також суміжних послуг, що є необхідними в реалізації туристичного продукту. Проте, в Ліцензійних умовах не було зазначено розподілу обов'язків між даними суб'єктами.

Новою редакцією Закону України «Про туризм», а саме згідно статті 5 туристичним оператором визначено: «юридичну особу, створену відповідно із законодавством України для яких виключною діяльністю є організація та забезпечення створення туристичного продукту, реалізація та надання туристичних послуг, а також посередницька діяльність із надання характерних та суміжних послуг і які в установленому порядку отримали ліцензію на туруператорську діяльність» [5]. Туристичні оператори можуть займатися і турагентською діяльністю без отримання ліцензії на її діяльність.

Туристичними агентами є: «юридичні особи, створені згідно із законодавством України, а також фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють посередницьку діяльність з реалізації туристичного продукту туроператорів та туристичних послуг інших суб'єктів туристичної діяльності, а також посередницьку діяльність щодо реалізації характерних та супутніх послуг і які в установленому законодавством порядку отримали ліцензію на турагентську діяльність» [2].

У новій редакції Закону України «Про туризм» здійснено чіткий розподіл туристичних фірм на туристичних операторів та туристичних агентів, яким надано різні можливості та, відповідно, яких наділено різними обов'язками.

Аналізуючи норми даного Закону можемо зробити висновки, що туристичний оператор не є обмеженим у виборі виду туристичної послуги та її реалізації. Туристичні оператори можуть продавати власні туристичні продукти, так саме як і туристичні продукти сформовані іншими туристичними операторами. Проте, вони обмежені у виборі організаційно-правової форми господарювання, виключно юридичні особи, про що має йти в установчих документах. Туристичний агент ж навпаки обмежений виді туристичних послуг, але не обмежений у виборі організаційно-правової форми господарювання, може бути як юридичною, так і фізичною особою – суб'єктом підприємницької діяльності.

Закон України «Про туризм» передбачає обов'язкове страхування туристів суб'єктами туристичної діяльності від нещасного випадку. Дане страхування повинно здійснюватись на підставі угоди зі страховими компаніями.

У ході дослідження питання, що стосується законодавчого регулювання туристичної діяльності, потрібно зазначити, що законодавством визначено дві організаційні форми туризму: внутрішній та міжнародний туризм. Під внутрішнім туризмом слід розуміти подорожі, які здійснюються в межах України самими громадянами України, а також особами, які постійно проживають на її території [2]. Що ж стосується міжнародного туризму, то в законі не має чітко сформованого визначення, однак подано поділ його організаційних форм. Він поділяється на в'їзний та виїзний. До в'їзного туризму віднесено подорожі в межах України осіб, які постійно не проживають на її території, до виїзного - подорожі громадян України та осіб, які постійно проживають на території України, до іншої країни [2].

Визначення форм туризму висвітлено такими науковцями як: Мальською М.П., Худо В.В. та Цибухом В.І.: «Для територіальної організації та планування туристського господарства важливе значення мають класифікації туризму, сутність яких полягає у виокремленні класів, форм і видів туризму за найрізноманітнішими напрямками... Класифікація туризму за видами і формами дає змогу розв'язати низку проблем розвитку і територіальної організації туристського господарства, визначити попит на окремі види туристських послуг і на цій підставі розробляти плани розвитку матеріально-технічної бази туризму» [3, с.22]. Не можу не погодитись, однак, вважаю за потрібне сказати, що дана класифікація дозволяє розрахувати і проаналізувати в'їзд туристів та напрямки пересування та розраховувати питому вагу наданих туристичних послуг вітчизняними суб'єктами туристичної діяльності громадянам України чи особам які постійно проживають на території України та іноземцям.

Класифікація наведена Законом України «Про туризм», на мою думку, впливає із таких ознак: 1) напрямок пересування туристів (за межі країни постійного проживання або в межах країни постійного проживання); 2) територія надання та споживання туристичних послуг (Україна або інша країна); 3) статус туриста по відношенню до України - іноземець або громадянин України чи особа, що постійно проживає на її території, але ще не має громадянства України. Внутрішній, в'їзний або виїзний туризм мають спільну ознаку з однією з інших двох форм. Спільною ознакою для в'їзного та виїзного туризму є напрямок пересування туристів для споживання туристичних послуг. Для внутрішнього та в'їзного туризму цією ознакою є територія, на якій відбувається надання та споживання туристичних послуг, тобто територія України. Законодавством ці дві форми не об'єднані. Тому, ми пропонуємо називати такий туризм туризмом в межах країни. Дане визначення зустрічається в Методиці розрахунку обсягів туристичної діяльності, під яким розуміється: «сукупність внутрішнього та іноземного (в'їзного) туризму» [4]. Ознакою для внутрішнього та виїзного туризму є - статус туриста по відношенню до України.

Таким чином, на основі значення кожної ознаки організаційної форми туризму першого порядку, взаємозв'язку класифікаційних ознак організаційних форм туризму першого порядку можна визначити організаційні форми туризму другого порядку, а саме: туризм в межах України, національний туризм та міжнародний туризм.

Висновки та перспективи подальшого дослідження.

Підводячи підсумки, хочу зазначити, що Законом України «Про туризм» передбачено досить суворі вимоги щодо здійснення туристичної діяльності, що в свою чергу покликане захищати права за інтереси безпосередніх споживачів туристичних послуг - туристів. Даним законом здійснено чіткий розподіл суб'єктів туристичної діяльності, серед яких виділено туристичних операторів та туристичних агентів, які відрізняються між собою за статусом, правами, обмеженнями. Законом виділено організаційні форми туризму, класифікація яких базується на трьох ознаках: напрямку пересування туристів, території надання та споживання туристичних послуг, статусу туриста по відношенню до України.

Також, результати дослідження вказують на достатність фундаментального нормативно-правового підґрунтя державного регулювання розвитку туризму в Україні. Разом з тим, складність і комплексність виявлених проблем розвитку туризму в Україні актуалізує необхідність застосування програмно-цільового методу.

Список використаних джерел

1. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з організації іноземного, внутрішнього, зарубіжного туризму, екскурсійної діяльності, затверджені наказом Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва і Державного комітету молодіжної політики, спорту і туризму України 17.01.2001 р. №7/62.

2. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» №1282-IV від 18 листопада 2003 р.

3. Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. Основи туристичного бізнесу: Навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2004. - 272 с.

4. Методика розрахунку обсягів туристичної діяльності, затверджена Наказом Державної туристичної адміністрації України та Державного комітету статистики України від 12 листопада 2003 р. №142/394.

5. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» №1282-IV від 18 листопада 2003 р.

References

1. Licenzijni umovi provadzhennja gospodars'koï dijäl'nosti z organizacii inozemnogo, vnutrishn'ogo, zarubizhnogo turizmu, ekskursijnoï dijäl'nosti, zatverdzhenni nakazom Derzhanogo komitetu Ukraïni z pitan' reguljatornoï politiki ta pidpriemnictva i Derzhanogo komitetu molodizhnoï politiki, sportu i turizmu Ukraïni 17.01.2001 r. #7/62.
2. Zakon Ukraïni «Pro vnesennja zmin do Zakonu Ukraïni «Pro turizm» #1282-IV vid 18 listopada 2003 r.
3. Mal's'ka M.P., Hudo V.V., Cibuh V.I. Osnovi turistichnogo biznesu: Navchal'nij posibnik. - Kiïv: Centr navchal'noï literaturi, 2004. - 272 s.
4. Metodika rozrahunku obsjagiv turistichnoï dijäl'nosti, zatverdzhena Nakazom Derzhavnoï turistichnoï administracii Ukraïni ta Derzhavnogo komitetu statistiki Ukraïni vid 12 listopada 2003 r. #142/394.
5. Zakon Ukraïni «Pro vnesennja zmin do Zakonu Ukraïni «Pro turizm» #1282-IV vid 18 listopada 2003 r.